N°. 2921

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00, voor de buitensteden ƒ 6.00; *franco* door het geheele Rijk. — *Brieven*, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG 6 DECEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 5 December.

De Tweede Kamer heeft in hare zitting van Dingsdag op nieuw de quæstie van het onderwijs bediskussieërd. Aan de afdeeling van 't onderwijs gekomen heeft de heer de Kempenaer de zaak van voren af aan opgevat. Het is alzoo voor de derde maal, dat de minister van Binnenl. Zaken eene algemeene diskussie heeft door te staan over eene en dezelfde zaak. Wij gelooven niet dat het ooit gebeurd is. Maar 't is ook nooit geschied; dat een minister met zulke antecedenten optrad; gelijk men 't ook nooit beleefd heeft, dat een minister voor de Kamer kwam, die, als hij antecedenten had te doen vergeten, geen opening deed van beginselen.

De heer de Kempenaer deed een vrij onverwachten en geduchten aanval op den minister aan 't slot van de zitting van Dingsdag. Wij noemen intusschen zijn aanval slechts daarom onverwacht, omdat hij eerst nu kwam. De heer de Kempenaer is vader van een ontwerp van wet over 't onderwijs, waarover hij zelf gevallen is. Men heeft dat ontwerp, waarover hij is gestruikeld, dezer dagen geroemd. Wij vertrouwen niet dat die roem ingang vinden bij dit ministerie en het bewegen zal, om dat ontwerp tot *norma* te nemen van de betwiste voordragt. De rede van den heer de Kempenaer is daartoe geene aanbeveling.

Men weet dat deze spreker in figuren en parabels handelt, die hij in de improvisatie soms elkander doet ... deed hij ... Wij zullen niet in die spraakverwarring, die niet zelden eene belagchelijke zijde heeft, treden. Wij vergenoegen ons met van zijn rede het volgende aan te stippen. Hij eerbiedigt 's Konings prærogatief, maar kan desniettemin niet nalaten te betreuren, dat het vorig ministerie is afgetreden, en dit ministerie is opgekomen; hij betreurt het zoo om de oorzaken van 't geen gebeurd is, als om de personen. Er is een ... expresselijk veroorzaakt door degenen, die een spaak in 't wiel wilden zetten. Die ... is eene ziekte, waarvoor de nieuwe ministers tot geneesheeren zijn aangesteld. Maar in de plaats nu van den kranke geneesmiddelen toe te dienen, houden zij zich met alle andere benoodigdheden van den kranke bezig, die in geene betrekking hoegenaamd tot de kwaal staan. En als men nu vraagt naar de ... der medicijnen en naar den tijd, waarop zij zullen worden toegediend, dan antwoorden zij, dat zij dit niet kunnen zeggen, maar dat zij bezig zijn met een driespan klaar te maken. 't Geen den spreker met alle regt een ... toeschijnt. Hij kan daarbij niet onverschillig zijn, noch daartoe de hand leenen. Hij vraagt niet naar het geheim geneesmiddel, maar wil weten wanneer het zal worden voorgesteld; daarenboven nog verlangt hij, dat het driespan worde uitgespannen. Met deze redevoering nam de zitting van Dingsdag een einde.

Bij de opening van de zitting van gisteren nam de minister van Binnenl. Zaken al aanstonds het woord om den heer de Kempenaer te beantwoorden. Daaruit volgde eene belangrijke diskussie, die nog de gansche zitting heeft ingenomen. De minister weet blijkbaar niets te zeggen, als hij buiten zijne openbare werken komt. Wij stappen dus over zinledige opmerkingen heen, waarmede hij ongetwijfeld bedoelt iets te zeggen, maar zijn doel niet bereikt. Wij stippen slechts het zakelijke van zijne redevoering aan, en dit komt op drie punten neer. Hij verklaart 1°. overtuigd te zijn, dat de regeling der drie takken van onderwijs in eens moet worden voorgedragen. Maar hij zal die drie takken in drie ontwerpen splitsen, zoodat men het *lager* onderwijs onmiddellijk zal kunnen behandelen. 2°. geeft hij de dikwijls gevraagde en tot dusverre geweigerde belofte, dat hij bij kracht en gezondheid de drie wetsontwerpen binnen drie maanden tijds zal aanbieden. 3°. herhaalt hij nogmaals, dat hij in de bijzonderheden der voordragt over het lager onderwijs niet kan treden; omdat hij dan eene diskussie zou openen, die thans niet aan de orde is.

Nadat de heer van der Veen het lot der onderwijzers aan de Regering heeft aanbevolen; komt de heer Baud aan het woord, om de Regering te verdedigen. Vooraf evenwel bekent hij, dat, dewijl de Regering toch in halve konfidentiën is getreden, hij er gaarne meer van vernemen zou; maar hij zal er niet op aandringen. Hij acht de redevoering van den heer de Kempenaer hartstogtelijk. En hij gevoelt daar tegenover de behoefte om te betuigen, dat hij in het ministerie vertrouwen heeft. Dat vertrouwen rust op drie gronden.

1°. Op de persoonlijke schatting der twee hoofdpersonen. Hij weet wel, dat zij vroeger andere beginselen hebben verdedigd; maar zij deden dat voor hunne geloofsgenooten en geestverwanten. (Men kan alzoo van beginselen veranderen als van kleêren! Zoodat dan de spreekwoorden zullen moeten worden omgekeerd. Vroeger zeide men: de kleêren maken den man niet. Als nu de beginselen de plaats der kleêren innemen, dan zal men voortaan moeten zeggen: de kleêren maken den man wel. Men trekt beginselen, dat wil zeggen, kleêren aan, naar de omstandigheden.)

2°. Hij heeft vertrouwen in 't ministerie, om de andere personen die het kabinet aanvullen en homogeen zijn met de twee hoofden.

3°. Omdat het ministerie *motu proprio* des Konings is aangesteld. (Deze laatste reden is ontleend aan het oostindiesch despotismus. Als dat doorgaat, dat de Kamer in de ministers het *motu proprio* des Konings moet huldigen, dan kan men de Vertegenwoordiging wel afdanken: want dan blijft er voor haar niets anders te doen, dan de *motu proprio's* des Konings te ontvangen en te bekrachtigen.) Intusschen, ten spijt van het vertrouwen, dat de heer Baud in de ministers stelt, meent hij 't te moeten betwijfelen, of zij wel bij magte zijn het *motu proprio* des Konings uit te voeren. (Maar als hij daaraan twijfelt, en dit betuigt hij nadrukkelijk, hoe kan hij dan in de ... 't Geldt immers hier ... de Regering al of niet bij magte geacht worde om aan 't *motu proprio* des Konings gevolg te geven.)

De heer Blaupot ten Cate tracht omtrent het lager onderwijs eenige zijner hoofddenkbeelden kenbaar te maken; waarvan 't eerste er zeer brutaal uitziet, omdat hij 't absoluut stelt. 1°. De Kerk mag niet *in* de school, maar moet *daarnaast* zijn; want kwam ze er *in*, dan zou ze er *boven* zijn.

2°. Betoogt hij, dat het woord christelijk, wanneer men spreekt van christelijke, openbare, gemengde school te veel of te weinig zegt; 't geen volkomen juist is.

3°. Hij kan evenwel met de christelijk-gemengde school van 1806 vrede hebben, die de jeugd tot alle christelijke en maatschappelijke deugden wil hebben gevormd.

4°. Komt hij er tegen op, dat door dergelijke gemengde school de christelijke opleiding zal verloren gaan. Hij ziet in deze beweering een gebrek van vertrouwen in de bedienaren der godsdienst. (Eene argumentatie *ex absurdo*, die niet veel te beteekenen heeft.)

De heer Thorbecke beantwoordt den heer Baud. Omtrent diens eersten grond van vertrouwen, dat de twee hoofdministers vroeger andere beginselen hebben voorgestaan, maar dat ze zulks gedaan hebben voor geloofsgenooten en geestverwanten, vraagt hij: Of de waarheid dan niet één is. Wat den derden grond betreft, hij protesteert tegen het inmengen van den naam des Konings in de beraadslaging. Daardoor zou alle beraadslaging onmogelijk worden gemaakt.

Vervolgens erlangt de Regering een vierden verdediger in den heer Kien. Zij is niet gelukkig in de woordvoerders, die haar voorstaan. De heer Kien haalt niet een enkel motief aan, waarom hij in 't ministerie zijn vertrouwen stelt. Hij zegt den moed te hebben ministerieël te zijn. (Met der daad, daar behoort moed toe, als men daarvoor niets weet aan te voeren en zich bepalen moet bij hatelijke insinuatiën tegen de Kamer, waarvan niet eene bewezen wordt. Geen wonder, dat de spreker, die daarenboven een hoozen toon aansloeg, en ongetwijfeld een boos gezigt moet hebben vertoond, telkens buiten de orde was, en herhaaldelijk door den prezident tot de orde moest worden geroepen.)

De heer Elout van Soeterwoude blijkt door de gramstorige rede van den heer Kien niet bekeerd. Hij meent, dat het vertrouwen moet steunen op *daden* en *handelingen*. De Regering nu heeft, naar zijne overtuiging, noch vastheid in gedachten, noch vastheid in handelingen. Daarenboven, de Regering heeft den 22ⁿ Nov. jl. verklaard, dat de wet gereed was, en nu wordt gezegd, dat zij niet gereed is. Hij kan daarom geen genoegen nemen met de belofte, dat de wet binnen drie maanden zal worden aangeboden.

Daarna neemt de minister van Justitie het woord op, zooals hij zegt, in de plaats van den minister van Binnenl. Zaken, die in de Kamer tegenwoordig is, maar eenigszins ongesteld zou zijn. Wij geven van die redevoering morgen verslag; want zij is de aanleiding tot eene diskussie, waarin de heeren Groen en Thorbecke spreken. Inmiddels geven wij reeds nu, wat de minister omtrent de regeling van *'t lager onderwijs* gezegd heeft.

De minister verklaart, dat de hoofdbestanddeelen van de wet zullen zijn:

1°. Eerbiediging van de gehechtheid der natie aan hare christelijke wording.

2°. Eerbiediging van de gehechtheid der natie aan de gemengde school.

3°. De Regering moet niet voorschrijven de maat van het Christendom op de school.

Ziedaar de drie grondslagen. De minister zegt, dat daaruit nu een ieder gemakkelijk kan afleiden, wat de Regering op het oog heeft. Wij zijn zoo gelukkig niet. Wij meenen intusschen, dat er uit kan worden besloten, dat de Regering het aan de gemeentebesturen zal overlaten te bepalen welke maat van Christendom op de school zal worden gebruikt. En wij betwijfelen 't of daarmede zal worden voldaan en aan de behoeften der natie en aan den wil des Konings, die aller godsdienstige regten wil hebben geëerbiedigd, en aan den eisch der Grondwet, die dezelfde eerbiediging van godsdienstige begrippen voorschrijft.

Waarop zou zulke regeling neerkomen? Hierop, dat de Regering de taak van haren hals schudt, om haar te brengen op de schouderen der gemeentebesturen. Die regeling zou dan zijn niet eene oplossing der moeijelijkheid, maar eene verplaatsing der bezwaren. Het zou derhalve geene regeling zijn, en de Regering zou dus niet voldoen aan haren pligt. Zij, niet het gemeentebestuur, moet het onderwijs zóó regelen, dat de godsdienstige begrippen geëerbiedigd worden. Daarvoor moet het ministerie waken en het is hare taak elk kerkgenootschap te *beschermen*.

In de zitting der Tweede Kamer van heden zijn bij de stemming over het hoofdstuk van Binnenl. Zaken de stemmen gestaakt. Morgen overstemming. Afwezig de heeren Strens, Rochussen, Elout en Slicher.

De in Luxemburg plaats gehad hebbende gebeurtenissen moeten de aandacht der konstitutioneele pers tot zich trekken..... Ondanks de verklaringen van den minister van Buitenlandsche Zaken, dat het Hoofd van den Staat door de omstandigheden en den aandrang van den duitschen Bond gedwongen was geworden, om de beoogde maatregelen te nemen, heeft de *Courrier du grand duché de Luxembourg* gezegd, dat ieder, die de diskussiën in de luxemburgsche Kamer bijwoonde, overtuigd moet zijn, dat het nederlandsche ministerie *in dwaling verkeert*. Inderdaad, de omstandigheden schijnen meer en meer het vermoeden te bevestigen, dat de gansche verantwoordelijkheid van het herzienings-ontwerp rust op de mannen die aan het bewind zijn. Bij eenen maatregel van dit gewigt zou de voorzigtigheid den raad hebben moeten geven, om de eischen van den Bond kenbaar te maken en te gelijker tijd de redenen, die het goevernement noopten zich er aan te onderwerpen. Iets, dat men in andere landen, waar de konstitutionneele regeringsvorm is ingevoerd, nooit nalaat; — om redenen van hoogere staatkunde doet het luxemburgsche goevernement dat niet en neemt alzoo de verantwoordelijkheid op zich. Naar onze meening is dit een groote misslag; immers, heeft werkelijk de Soevereinbij het nemen van die maatregelen slechts aan de ... van den Bond gehoorzaamd, dan werpe men op hem, Soeverein, al de daaruit voortkomende onaangename gevolgen. Bovendien, mogt het goevernement de overtuiging hebben, dat er in de konstitutie bepalingen gevonden

worden, die te veel het kenmerk dragen der onrustige tijden, waarin zij gesteld werden — waarom dan niet op eene wettelijke wijze gehandeld, dat is te zeggen, ingevolge de voorschriften dier konstitutie? Maar die konstitutie verleent evenmin aan den Soeverein als aan de Kamer het regt om wijzigingen te maken; zij eischt dat dit bijzonder geval, ongetwijfeld de gewigtigste gebeurtenis, welke zich in het leven van een volk kan voordoen, aan eene nieuwe Kamer worde overgelaten. De konstitutie wil, dat het land nieuwe verkiezingen doe en dat het door die nieuwe verkiezingen, zelf zijne denkwijze te kennen geve omtrent de noodzakelijkheid der in te voeren wijzigingen.

Het luxemburgsche volk is niet blind genoeg om te beweeren, dat zijne instellingen aan geenerlei wijziging onderhevig zouden zijn. Neen, het heeft te veel verstand om de veranderingen niet te willen, welke de veiligheid en de behoeften van den tijd noodzakelijk zouden kunnen maken. Maar men moet het daarom niet als ledepoppen, beschouwen, als lijdelijke werktuigen van het gezag. (*Courrier de la Meuse.*)

Aan onzen verdienstelijken stadgenoot, den Heer C. van Arckon, horlogiemaker des Konings en uitvinder van den gezonden meridiameter, is deswege eene zeer eervolle onderscheiding te beurt gevallen, zijnde hij door de *Académie nationale agricole manufacturière commerciale* begiftigd geworden met hare gouden medaille der eerste klasse.

In eene vergadering der afdeeling tot bevordering der bouwkunst te Arnhem, gehouden 14 Nov. ll., werden aan heeren leden ter bezigtiging gesteld eenige voorwerpen uit de Terra-Cotta-fabriek van de heeren Twiss & Co., sedert ruim twee jaren daar ter stede gevestigd. Deze voorwerpen bestonden uit eene gedekoreerde vaas, hoog 1 el, diam. 70 duim; eenige palmetten, konsoles, eijerlijsten en andere bouwkundige versierselen, welke alle, zoo door hun sierlijken vorm als zuiverheid van bewerking, de hoogste goedkeuring der vergaderde heeren leden wegdroegen.

Volgens een berigt van Zr. Ms. zaakgelastigde te Rome, heeft de pauselijke Regering besloten, dat met 19 Nov. jl., de volgende wijzigingen zouden worden gebragt in de bestaande belasting op brandewijnen en sterke dranken: 1º. Het inkomende regt voor de vreemde brandewijnen en sterke dranken wordt, tot op nader order, verminderd van 4 scudi tot 2 scudi de 100 pond bruto (cento libbre londe); het inkomend regt voor rhum, arak en likeuren, als absinth, cognac, kirschwasser en andere, van 2 scudi 50 bajocchi, wordt met het sub N°. 1 vermeld regt gelijkgesteld, d. i. 2 scudi de 100 ponden bruto (libbre, londe); 3º. de bestaande belasting voor de konsumtie dier artikelen blijft op denzelfden voet.

De *Staats-Courant* bevat een koninklijk Besluit van den 19den November 1856, houdende vaststelling van een Algemeen Reglement van politie voor het kanaal van de rivier de Merwede te Gorinchem tot in de rivier de Lek te Vianen, genaamd het Zederikkanaal.

'S GRAVENHAGE, 3 Dec. Bij arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van heden is verworpen het beroep in kassatie van P. P. Kessels, tegen een arrest van het hof in Limburg, waarin hij, wegens bevordering van desertie van vreemde militairen, tot gevangenisstraf is veroordeeld. De raad heeft bij dit arrest overwogen dat de Koning, krachtens de Grondwet van 1815, bevoegd was de onderwerpelijke overeenkomst tusschen de duitsche Bondstaten, van den 10 Febr. 1831 te sluiten, daar het hier gold de regeling van een onderwerp van internationaal belang, welke overeenkomst niet aan de goedkeuring der Staten-Generaal behoefde te worden onderworpen, maar alleen aan de beide Kamers moest worden medegedeeld.

ARNHEM, 3 Dec. Heden is ter civiele teregtzitting van het prov. geregtshof van Gelderland, in hooger beroep behandeld de zaak tegen den Wel-Eerw. Heer H. te Vaartwerk, thans r. k. priester en kappellaan te Amersfoort, vroeger alhier, beklaagd wegens overtreding der Grondwet en der Wet op de Kerkgenootschappen, door het verrigten van kerkelijke plegtigheden bij de begrafenis van een lijk op de r. k. begraafplaats bij deze stad. Het openbaar ministerie requireerde tot bevestiging van het vonnis der arrond.-regtbank alhier, bij hetwelk de appellant is schuldig verklaard aan overtreding der wet en veroordeeld in de kosten. De verdediging werd wederom voorgedragen door den advokaat Jhr. Mr. H. J. C. van Nispen. Het hof zal heden over acht dagen uitspraak doen.

'S HERTOGENBOSCH, 3 Dec. Heden is alhier van wege den minister van Oorlog door den eerst aanwezenden officier der genie aanbesteed het maken van een vuurof verdedigbaren toren op het fort St. Andries, onder Rossum, en is dat werk aangenomen door den Heer J. G. Schull, alhier, voor eene som van ƒ74,000. (*H.*

LUXEMBURG, 1 December. Gisteren is hier de onderstaande proklamatie bekend geworden: Wij Willem III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje Nassau, Groothertog van Luxemburg, enz., enz.

»*Luxemburgers!*

»Wij hadden de kamer van afgevaardigden tot loyale medewerking uitgenoodigd, om in de konstitutie van 1848 zekere wijzigingen te brengen, die haren grond hebben niet in willekeur, maar in traktaten, die voor het land verbindend zijn.

»Tot ons leedwezen is deze medewerking, in weerwil van de welwillende en verzoenende pogingen van onzen wel beminden broeder en stadhouder, geweigerd geworden.

»Men heeft de goede bedoelingen van de gematigde mannen verlamd. Men heeft onze voorstellen, zelfs wat den vorm betreft, niet willen ontvangen op de wijze, waarop zij aanspraak hebben: het onderzoek dier voorstellen is willekeurig verhinderd. Onze waardigheid, onze prerogativen en de regten des lands zijn op deze wijze ten zeerste beleedigd.

»Uit kracht van onze souvereine regten, in het gevoel van onze pligten jegens onze bondgenooten en ten opzigte van onze onderdanen, hernemen wij aldus de magt, die onafscheidelijk is van onze kroon; wij erkennen de verpligtingen, die door traktaten aan het hertogdom opgelegd zijn en verzekeren aan onze onderdanen het genot van ware vrijheden en waarborgen.

»*Luxemburgers!*

»De konstitutie van 1848, het werk van een tijd van beroering en donkere vooruitzigten, was in den hoogsten graad gebrekkig.

»Het is ons niet mogen gelukken u, door het orgaan van uwe vertegenwoordigers, aan eene verzoenende hervorming te zien deel nemen; maar wij zijn overtuigd, dat diegenen onder u, welke in hun hart hunnen vorst en hun land waarlijk lief hebben, met voldoening, en dat allen met eerbied en onderwerping de uitdrukking van onzen wil zullen vernemen.

»Doet ons daardoor een voorleden vergeten, dat ons droevige herinneringen heeft achtergelaten, en tracht door eendragt en vaderlandsliefde te bewerken, dat de vrijheden en waarborgen, welke wij u heden met vrijen en volkomen wil verzekeren, heilzame vruchten voor het land dragen. Daardoor zult gij u de vaderlijke voorzorg en toegenegenheid waardig toonen, die wij altijd jegens u gekoesterd hebben en welke wij gelukkig zijn zullen voor u allen en ieder uwer te kunnen blijven koesteren.

's Gravenhage, 27 November 1856. WILLEM

Hierop volgt de ordonnantie, waarbij de konstitutie verklaard wordt herzien te zijn, naar de bepalingen, die overeenkomen met het vroeger aangeboden ontwerp.

Die ordonnantie is gecontrasigneerd door de ministers. Zij draagt aan het hoofd de volgende inleiding:

Wij Willem III, enz.

»In overweging, dat de konstitutie van 9 Julij 1848, het werk van tijden van beroering, bepalingen inhoudt, die indruisschen tegen de grondbeginselen van den duitschen bond, waarvan het groothertogdom Luxemburg een gedeelte uitmaakt, volgens de akten en verdragen, waarbij het als een onafhankelijke Staat erkend is, overwegende dat wij de loyale medewerking der kamer van afgevaardigden ingeroepen hebben tot vervulling van dezen bondspligt, om de konstitutie van het groothertogdom met die beginselen in overeenstemming te brengen, maar dat de gebeurtenissen in de Kamer eene herziening in den vorm, zoo als die door de konstitutie is voorgeschreven, onmogelijk gemaakt en tevens de prerogatieven der kroon, krachtens dezelfde konstitutie uitgeoefend wordende, geschonden hebben;

Willende den pligt vervullen, welke onze eigenschap als bondsvorst ons oplegt, en tevens aan onze luxemburgsche onderdanen een bestuur waarborgen, waardoor de ware vrijheid en waarborgen beschermd worden;

Zoo hebben wij besloten en bevolen, zoo als wij besluiten en bevelen als volgt:

(Volgen de artikelen der Konstitutie).

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 4 Dec. Noch over de bijeenkomst van het kongres, noch over het oproer in Sicilië valt iets nieuws te melden. Wel wordt gezegd, dat de opstand zich tot meerdere gemeenten had uitgebreid, dat de regeringsbeambten verjaagd waren, dat een oud parlementslid aan het hoofd der ministers staat, en dat te Palermo vele inhechtenisnemingen plaats hebben gegrepen, maar dit schijnt niet veel meer dan een uitbreiding van het vroeger ontvangen berigt te wezen, daar nadere tijdingen niet bekend zijn gemaakt.

— Te Marseille zijn de brieven uit Konstantinopel aangekomen tot 24 November. Volgens het *Journal de Constantinople* hebben de Afghanen hun gemeenschap met Herat hervat, volgens de *Presse d' Orient* daarentegen is Herat door de Perzers genomen. Het eerste blad zegt, dat Rechid Pacha gunstige gevoelens voor Frankrijk koestert en een ministerie van verzoening wil vormen. De heer de Thoevenel had aan Ferek-Khan, perzisch gezant een feestmaal gegeven, waarbij de heer Bourrée, fransch afgezant te Teheran tegenwoordig was,

ENGELAND.

LONDEN, 4 Dec. De voormalige lord-mayor Salomons heeft van den franschen prefekt der Seine een brief ontvangen met dankbetuigingen voor den heer Jamsejee Jejeebhoy, te Bombay, die £ 500 geschonken heeft ten voordeele der overstroomden in Frankrijk.

— De *Madras Atheneaum* verhaalt van een mislukten aanslag op het leven van den Koning van Siam. Als beweegreden hiertoe wordt opgegeven, dat de Koning te verlicht voor een aziatiesch Vorst was.

— De *Canada* heeft berigten uit New-York aangebragt van 18 Nov., welke echter geen staatkundig nieuws van belang behelzen. Op de meeren hadden hevige stormen veel schade aangerigt. De stad Three Rivers in Oost-Canada had 15 November veel schade door een brand te lijden, waardoor £ 100,000 schade werd geleden.

De overwinningen van het leger van generaal Walker in Nicaragua werden bevestigd. Wat den strijd in de stad Grenada betreft, zoo bevestigt het zich, dat de heer Wheeler en een ander amerikaan daarbij werden doodgeschoten en dat al de papieren van Walker in handen des vijands zijn gevallen.

Berigten uit Tampico melden, dat de generaal Canalos zich bij Vidaurri gevoegd had.

De bladen van Californië deelen een brief mede van den heer Buchanan, waarin hij zich verklaart ten gunste van een spoorweg door de vlakten naar den Stillen Oceaan, en dat hij de magt om dien weg aan te leggen, ontleent aan de konstitutioneele bevoegdheid om oorlog te verklaren, en het grondwettig regt van een inval terug te slaan (?)

— Per de *Atrato* zijn tijdingen ontvangen uit West-Indie en de Stille Zuidzee. De datums zijn Vera Cruz 6, Havana 9, Demerary 12, Jamaica en Grenada 13, Barbados 14, en St. Thomas 16 Nov. — De korrespodentie, gevoerd tusschen den britschen zaakgelastigde te Bogota, den heer Grifith, en den sekretaris van Staat voor de Buitenlandsche Zaken van Grenada was openbaar gemaakt. Daaruit blijkt, dat, op de vertoogen van eerstgemelde, ter voldoening van de geldelijke verpligtingen jegens Mackintosch, vertoogen, die, ingeval van herhaalde weigering, door eene blokkade der havens gevolgd zou worden, de sekretaris van Staat geantwoord heeft, dat wel verre dat Grenada sommen aan Mackintosch te voldoen heeft, deze de schuldenaar van de republiek is, hetwelk hij door bescheiden trachtte aan te toonen. Intusschen was aan de autoriteiten op de kust bevel gegeven om geen vijandelijkheden hoegenaamd te betoonen aan de bemanning der britsche zeemagt en tevens te zorgen, dat aan de britsche onderdanen geen nadeel toegebragt wordt.

De berigten uit Chili luiden gunstig voor den oogst. Er waren verscheidene schokken van aardbeving waargenomen, waarbij men de opmerking heeft gemaakt, dat de schokken aldaar in de maanden Oktober en November menigvuldiger waren dan op andere tijdstippen.

— Volgens tijdingen uit Mexico is de staat van zaken aldaar zeer zorgbarend. Generaal Orihuela is met een groot gedeelte van het garnizoen te Puebla tegen den president Comonfort in opstand gekomen, hebbende hij tevens de konstitutie van 1844 geproklameerd en de vernietiging der wetten, waarbij de geestelijkheid van hare regten vervallen is verklaard en uit krachte waarvan hare goederen verkocht zijn. Comonfort had daarop een korps van de hoofdstad tegen Puebla doen oprukken, welk korps zich reeds van sommige punten der stad had meester gemaakt; doch men dacht dat, indien de opstand niet zeer spoedig onderdrukt werd, de expeditie van dit korps wel eens noodlottig voor Comonfort kon worden, daar ook andere steden zich bij Puebla aangesloten hadden.

In Costa Rica worden de uitrustingen tegen generaal Walker met spoed voortgezet. Het wetgevend ligchaam heeft 750,000 dollars toegestaan tot bestrijding der oorlogskosten en een amerikaansch schip was aangekocht om het in een oorlogsvaartuig te veranderen. De regering van Chili zou aan die van Costa Rica ondersteuning toegezegd hebben. Den 21 Okt. hebben zich 800 man van Salvador te Realejo ingescheept en 8 schepen wachtten te la Union, om 2000 man van Guatemala aan boord te nemen, ten einde Walker te bestrijden.

— Met de *Atrato* zijn aan specie medegebragt £ 5000 voor het mexikaansche dividend en £ 116,072 aan stof, goud en goud in staven. De volgende boot zal twee 2 à 3 millioenen dollars medebrengen.

— Te Havre is mede dezer dagen de *Cadix* aangekomen, met berigten van Rio de Janeiro van 29 Oktober.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 4 December. De Keizer heeft, bij gelegenheid van zijn verjaardag, aan 70 veroordeelden amnestie geschonken. Alle goederen der uitgewekenen, die in beslag waren genomen, zijn teruggegeven.

BERLIJN, 4 December. De *Neue Pr. Zeitung* kondigt de terugroeping aan van den heer von Sydow, pruissiesch gezant bij den zwitserschen Bondsraad.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 5 December.

BEVALLEN (29 Nov.): H. J. M. Bonebakker, geb. Krusemann, Z.

OVERLEDEN (29 Nov.): 't Kindje van E. J. Hemmes, 3½ m. — G. Swierink, wed. F. Graauw, 68 j. — (1 Dec.): 't Kindje van J. G. Briede Wz., 4 w. — B. Backhaus, geb. Ter Stege, 50 j. — (2 Dec.): M. Bakker, 36 j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Fonds	pCt.	3 DEC. 4½ u. gebl.		4 DEC. 4½ u. gebl.	
Nederl., Werkel. Schuld à	2½	63 1/16	63	63 1/16	63
Dito Dito	3	75 1/16	74⅞	75	74⅞
Dito Dito	4	94⅛	94 5/16	94 5/16	
O. I. Leening 1844	4				
Amortis. Syndik.	3½	90			
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorw.	4½	100			
Holl. Spoorw.-M. Obligatiën	4½				
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank					
Belgie	2½				
Dito bij *Rothschild*	2½	51½	51½		
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	23¼	23 9/16	23½	23½
Dito	3	42	41 15/16		
Dito Binnenl. à 6/m.	3	38	38	37½	37 7/16
Coupon-Bewijzen		5½	5½	5 15/16	5 15/16
Amortisable Schuld		6¼	6¼		
Portugal, te Londen	3	44 15/16	44¾	44 15/16	
Dito Uitgestelde					
Rusl. bij *Hope* 1798 en 1816	5	103½	103	103½	
Dito Dito 1828 en 1829	5	101¼	101¼	101¼	
Cert. bij dito 1831 en 1833	5				
Dito	4½	92½			
Dito bij *Hope*	4		83½		
Dito bij *Stieglitz en Co.*	4	82½	82½		
Dito bij id. 5de Serie	4	81 7/16			
Certifikaten te Hamburg	5	93¾			
Inschrijving in Assignat.	6	60½	60¼		
Certifikaten van dito	6				
Polen, Certifikaten	4	76¼			
Dito Aand. met Lot. fl. 500		152½	152		
Oostenrijk, Metalliek	5	74 5/16	74¼	74 5/16	
Dito Nationale	5	75¾	75½	75 7/16	75½
Dito Nieuwe 1847	2½	38¾	38⅝	38¾	38⅝
Dito 1851 en 1852	2½	38	38	38	38
Dito Nieuwe	5	83	83	83½	83½
Dito 1854	5	83	83	83¼	83⅞
Ween. Bank bij *Goll en Co.*	5				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854		f	319		
Dito Aand. 1854	3½				
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Napels, Cert. bij *Rotschild*	5	103	104		
Sardinië	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	5				
Louisiana bij *Hope*	5				
Braziliën	5	96⅞	96⅞		
Dito	5		96⅝	96⅝	
Mexiko	3	20½	20¼		
Dito Onbepaalde	3	20½	20¼		
Peru	4½				
Granada, à £ 100	3	21¼			
Dito Uitgestelde			6½		
Ecuador à £ 100					
Venezuela, à £ 100		33½	33½		
Dito Uitgestelde		14¼			
Grieken, te Londen	5		3 1/16		

N. 5 pc. Stiegl. 94⅞, 1/16; O. 93⅜, ⅛; Prost 60½, ½; Braz. £ 200 96¼; Venez onb. 33½; Grieken onb. 3 1/16.

Bij levendigen handel in spaansche en oostenrijksche fondsen verkeerde de markt over het algemeen in eene flaauwere stemming.

Koers van het Geld: Beleening 5 pCt., Prolongatie 5½ pCt., Diskonto 5 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 51⅞	Livorno	2/m.	f 39
»	zigt	» 55⅛	Napels	»	» 83½
Bordeaux	2 m.	» 54¾	Petersburg	»	» 1.82½
»	zigt	» 55⅛	[illegible]	»	» 32½
Madrid	3/m.	» 234	Augsburg	»	» 35⅛
Cadix	»	» 234	Frankfort	»	» 98
Sevilla	»	» 233	Hamburg	2/m.	» 34⅛
Bilbao	»	» 233	»	zigt	» [illegible]
Lissabon	»	» 40	Londen	zigt	» 11,52½
Porto	»	» 40	»	zigt	» 11,65
Genua	»	» [illegible]	Rotterdam		

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 4 Dec. Belg. Renten 2½ pc. 53; Obligatiën 3 pc. 72; id. 4½ pc. 97, Spanje 1—3 pc. 23½; Binnenl. 3 pc. 38; Russ. 5 pc. 85; Oostenr. Met. 5 pc. 74½; id. Nat. 5 pc. 75½.

PARIJS, 4 Dec. Fransche 4½ pc. 92,25; 3 pc. 66,75; Spanje binnenl. 3 pc. 38¼; 3 pc. ext. 37½; Rom. Leen. 85½.

MADRID, 1 Dec. 3 pc. Schuld 40.—; id. 1 pc. 25,15.

LONDEN, 4 Dec. Cons. 95⅛; Spanje uit. 3 pc. 41¼; id. 1 pc. 24⅛; Rusl 5 pc. 106; id. 4½ pc. 95¼; Holl. 4 pc. 96¼; id. 2½ pc. 63¾; Sard. 5 pc. 88; Braz. 101; Peru 4½ pc. 77½; Gren. uitg. 7; id. werk. 22; Mexiko 3 pc. 22⅛; Portugal 3 pc. 46; Ecuador 14¼; Venezuela 35¼; Wissel op Amst. —; Hamburg —.

WEENEN, 4 Dec. Met. 5 pc. 83¾; id. 4½ pc. 72¼; Bank-Aktiën 1072; Credit Anst. 331; Wissel op Londen 10.17; Amst. —; Parijs —; Goud —; Zilver 6¼.

BERLIJN, 4 Dec. 3½ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland 105; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2/m 6 Th. 18⅝; Amst. kort 151⅛; Hamb. 142¾; Petersburg 106⅛.

HAMBURG, 4 Dec. Spanje 1¼ pc. 35⅞; id. 3 pc. 22⅞; Rusl. 5 pc. 99; 4½ pc. 89½; 3 pc. Mexikanen 11; Noord-Duitsl bank 99½; Wissel op Londen 3/m. —,—; id. kort —,—; Amst. —.

FRANKFORT, 4 Dec. 5 pc. Met. 77⅞; 1¼ pc. Spanje binnenl. 23⅞; id. 3 pc. 37⅞; Wissel op Londen 3/m. 118; Parijs 93¼; Weenen 113; Amsterdam —.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	f 27,80	a —	Pruissische	f 34½	a —
Napoleons	—,—	„ —	Spaansche	—,—	„ —
Div. in £St.	11,57½	„ —	Hamb. Russ.	36⅜	„ —
Eng. Russen	—,—	„ —	Russ. in Z. R.	36⅝	„ —
Fransche	55⅛	„ —	Pools. in „	36⅞	„ —
Belgische	55⅝	„ —	„ „ Fl.	27½	„ —

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à f 10 per Stuk	f	9,65	à 9,75
Oude Gerande Dukaten	»	5,55	» 5,65
Wigtige Souvereinen	»	11,65	» 11,75
» Pistolen	»	9,55	» 9,65
Stukken van 20 Francs	»	9,27½	» 9,37½

Baren Goud en Specien à f 1442,60 per Ned. ℔ fijn 10¼ a 10¾ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	f	2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	»	2,33	» 2,36
Brabandsche Kroonen	»	2,65	» 2,70
Fransche	»	2,70	» 2,75
Pruissische Daalders	»	1,73	» 1,76
Zilver 1000 à 980	f	—,—	» —,—
» 900 » 700	»	104,20	» 104,70

HANDELSBERIGTEN.

ANTWERPEN, 3 Dec. In *Rijst* hebben heden belangrijke afdoeningen plaats gehad, bijna geheel voor exportatie; hetgeen van ordinaire kwaliteiten aan de markt was, is alles opgeruimd; de verkoopen bestonden uit circa 44,000 b.

In de heden begonnen *Wol*-veilingen zijn verkocht 178 b Kaapsche van frs. 4,15 a 5.10 en 20 b. Italiaansche van 4.70 a 5.10.

Granen. Tarwe stil. Rogge hooger. men besteedde f 8½ a 8¾ voor disponibele inlandsche.

HAVRE, 1 Dec. Tot vaste prijzen werden heden ca. 1200 b. Katoen verhandeld.

LONDEN, 2 December. *Koffij.* In veiling zijn heden aangeboden 1137 B. native Ceylon, waarvan nagenoeg de helft verkocht werd van 52,6 a 53 sh. voor fijn ord. bleek.

Suiker zeer vast en over het algemeen 6 p. hooger. Gisteren zijn verkocht 2580 k. Havana tot 50 sh. voor N°. 9½ a 10 en 6800 m. Chineesch tot 37 a 38 sh. Heden bestonden de verkoopen uit 4000 z. Native Madras op levering tot 41 sh.; 500 z. bruin Fernambuco a 44,6 en 500 z. bruin Bahia van 44 a 48.6. Onderscheidene partijen werden bovendien in veiling verkocht.

Thee. Ord. Congo ferm op 9¼ a 9½ p.

Rijst: alleen de gemeene kwaliteiten vinden tot hooge prijzen aftrek; overigens is het artikel lusteloos. Uit de hand werden heden afgedaan 12,000 b. Arracan Neeransie a 10.6, 2000 b. Moonghy a 20 sh., 1000 b. Dacca a 10.3 en 1000 b. ord. Madras a 9.9.

Salpeter zeer schaarsch en hooger: Heden werd voor 40 ton 53 sh. bedongen.

Lijnolie 38.3.

Talk 58.9 a 59 sh.

BALTIMORE, 15 Nov. *Tabak* met beperkten omzet door geringe teevoeren van Maryland, daarentegen blijft de vraag zeer levendig en hetgeen aan de markt komt, wordt tot de bestaande prijzen dadelijk weggekocht. De eenige noemenswaardige verandering *good leaf*, waarvoor 12 d. betaald wordt. Van Maryland *ground leaf* komt mede weinig aan, de hoogst besteedde prijzen zijn [illegible].

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 4 Dec. Crap Hellingman, Gelderland, en Haasnoot, Henriëtte, beide Tjilatjap.

SURINAME, 3 Nov. Weiger, Christina Alida, en Steenveld, Willem en Carel, beide Amst.

UITGEZEILD.

SURINAME, 3 Nov. Rijntjes, Suriname, Amst.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 5 Dec., in lading naar:

Keulen.	A. Weingaarts, Cöln N°. 3.
	M. Martens, Vier Gebroeders.
Dusseld en Duisb.	F. Herke, de Goede Verwachting.
Ruhrort.	C. Scholten, Hoffnung.
Mannheim.	J. Polsen, Johanna.
Maintz.	J. Sinsig, Maintz N°. 1.
Frankfort.	W. Böcking, Frankfort N°. 16.

AMSTERDAM, 2 December, vertrokken naar:

Urdingen en Ruhrort, J. H. Havens, Twee Gezusters.

Rijnhoogte ARNHEM, 4 Dec. 2 el. 93 duim.
KEULEN, 4 » 12 vt. 4 »

BOEKAANKONDIGING.

Bloemlezing uit Nederlandsche Prozaschrijvers en Dichters, van Hooft en Vondel tot op onze dagen. 's Hertogenbosch, ter drukkerij van Gebroeders Verhoeven. 1856. *I Deel. Proza.*

Er zijn menschen, die elke bloemlezing onvoorwaardelijk afkeuren en verwerpen. Zy vorderen, dat men de werken, zooals zy uit de pen der schrijvers gevloeid zijn, in hun geheel leze en bestudeere, ten einde langs dien weg een juist en op gronden steunend oordeel over die geschriften te kunnen vellen. Er is iets waars in die stelling, maar zy zondigt door overdrijving en eenzijdigheid, want niet ieder wordt geroepen om den staf over een schrijver te breken, of hem de palmen, die hy verdiende, toe te kennen, en by velen is niet het onderzoek naar de letterkundige waarde van een boek, maar veeleer eigen vorming hoofdzaak en doel. Ook wij noemen het eene uiterste aanmatiging de waarde van eenig letterkundig voortbrengsel te willen bepalen alleen op den naam van den schrijver, of ten gevolge van den indruk, door een by geval gelezen fragment op ons gemaakt, en nimmer zullen wy iemand aanraden om, na eene bloemlezing doorloopen te hebben, het eindvonnis op te maken over de werken, waarvan hy nu eenige stukken heeft gelezen; maar deze denkwijze belet ons niet eene met zorg bewerkte bloemlezing voor een onder vele opzichten nuttig, ja soms onontbeerlijk boek te houden. Er is een tijdperk in het menschelijk leven, waarin het gemoed hoogst ontvankelijk is voor verschillende indrukken, waarin één woord, één beeld misschien genoeg is om aandoeningen te wekken, die eerst in rijper leeftijd het bloed in snellere vaart door de aderen moesten jagen, waarin zoo menige verbeelding bezoedeld, zoo menig hart bedorven en misleid wordt en, voor het nog het leven regt leerde kennen, reeds aan de poëzy des levens begint te twijfelen. En toch diezelfde tijd is het, welke men moet besteden om den jongeling te vormen voor de pligten, die hij eens als man in de maatschappy zal te vervullen hebben; dezelfde tijd moet gebruikt worden om den geest te verrijken en te versieren met eene menigte kundigheden, die de welopgevoede man behoort te bezitten, opdat hy zich in zijnen kring vrij zoude kunnen bewegen. Wij vertrouwen, dat iedereen gaarne met ons zal instemmen, wanneer wij beweeren, dat de schrijvers zich in het algemeen niet ten doel stellen voor het aankomend geslacht te arbeiden, dat zij veeleer de meer in jaren gevorderden op 't oog hebben, en daarom juist dikwerf tafereelen schetsen of over zaken handelen, die in het jeugdig gemoed de schromelijkste verwoestingen kunnen te weeg brengen. Men vertrouwt den ervaren werkman gaarne beitel en hamer, omdat men weet, dat hij daarmede een meesterstuk zal voortbrengen; maar men weigert diezelfde werktuigen aan het kind, omdat men ducht, dat het daarvan misbruik zoude maken, ja ze veellicht zoude bezigen om kunststukken te vernielen. Bovendien, de ondervinding leert het dagelijks, hoe weinig geschiktheid de mensch in die eerste jaren bezit om zich uitsluitend bezig te houden met boeken, wier inhoud ernstig, wier strekking bepaald nuttig moet genoemd worden. Hoe klein, hoe gering zal dan het getal der werken niet worden, die men den jongeling veilig in handen kan geven, zonder dat men te vreezen heeft, dat hy zich door verveling voelt overvallen, of schade lijdt aan hoofd en hart? Om nu in deze bezwaren te voorzien is een goede bloemlezing allergeschikst; daar zal afwisseling in heerschen, die door verscheidenheid den leeslust gaande houdt, daar zal alles uit geweerd zijn, wat het gevoel kan overprikkelen of de verbeelding ziekelijk aandoen, daar zal men in een kort bestek bekend worden gemaakt met de verschillende schrijvers en hun stijl, zonder dat de gebreken, die hen veellicht aankleven, een nadeeligen invloed op de letterkundige vorming van den lezer uitoefenen.

En nu, het eerste deel van eene nieuwe Bloemlezing ligt voor ons, en wy meenen den Verzamelaar en de Uitgevers geluk te mogen wenschen met hunne zoo verre gelukkig volbrachte taak. Niet enkel toch getuigt het zware octavodeel van buitengewone belezenheid en tevens van smaak, zooals het *Handelsblad* van Zaturdag 15 November zeide, maar ook het bewijst, dat hy, die deze bloemen samenlas, zich een duidelijk denkbeeld gevormd heeft, van de behoefte, waarin voorzien moest worden. Men vindt er voorbeelden van de verschillende vormen, waarin de schrijvers gewoon zijn hunne gedachten aan het papier toe te vertrouwen, boeiende verhalen, naast levendige beschrijvingen, uitgewerkte schetsen en warme, welsprekende uitboezemingen, in één woord alle genres vertegenwoordigd. En de stukken zijn niet op eene zoodanige wijze nevens elkander geplaatst, dat de lezer vermoeid en daardoor belet wordt het schoone, dat zij opleveren, te genieten; neen, ook hier heeft afwisseling plaats, en gaarne verpoost gy u, na in Arends schilderachtig verhaal den moord, aan graaf Floris gepleegd, gelezen te hebben, bij Franskens redding, door Conscience zoo keurig en uitvoerig, en toch zoo eenvoudig en natuurlijk geteekend. Moesten wy op de rangschikking der stukken eene aanmerking maken, het zoude zijn, dat het

ons bevreemd heeft de redevoering van Ockerse. *Wat nieuws is er* in de eerste en niet in de tweede afdeeling aan te treffen; immers wij gelooven, dat dit stuk zeker eene betere plaats onder de Verhandelingen dan onder de Schetsen had gevonden.

Maar niet alleen voor verscheidenheid van onderwerp en vorm is zorg gedragen, de Verzamelaar heeft ook vermeden stukken op te nemen, die zijn werk minder geschikt zouden kunnen maken om allen zonder uitzondering als leesboek in de handen te worden gegeven. Eene naauwgezette lezing van dit deel heeft ons de volste overtuiging geschonken, dat er in dit opzicht zelfs niet de minste aanleiding gegeven wordt tot eene klagt, welke wy zoo menigwerf tegen andere bloemlezingen hoorden inbrengen, dat er namelijk wel prachtig gekleurde bloemen, smaakvol waren bijeengeschikt, maar dat er niet genoegzaam op gelet was, of de geuren dier bloemen soms niet al te sterk bedwelmend, ja doodelijk konden zijn voor hem, die er onbedacht zijne leestafel mede versierde. Met het meeste vertrouwen durven wy daarom ook dit boek aan iedereen aanbevelen: de onderwijzer heeft niet te duchten, dat het gebruik er van in zijne leerlingen schadelijke gevolgen zal te weeg brengen, noch de huisvaders, dat zijne kinderen er een zoet vergif zullen vinden, dat hunne onschuld ten verderve zoude kunnen strekken, en zijne pogingen en zorgen voor hunne opvoeding krachteloos maken en verijdelen.

Dan, zoo vraagt welligt iemand, is niet het letterkundige schoon aan het zedelijk goede opgeofferd, en heeft niet soms de verzamelaar aan minder volmaakte voorbeelden eene plaats ingeruimd, waarop andere stukken met meer grond aanspraak konden maken? Wy willen niet volhouden, dat allen op deze vraag, en wel voornamelijk op haar tweede lid, een ontkennend andwoord zullen geven, want wy weten te goed, dat het hoogst moeielijk, dat het byna onmogelijk is ieders smaak te bevredigen, en daarom voorzien wy, dat sommige stemmen zich zullen verheffen om het gemis van dezen of genen schrijver van naam te beklagen, of te betreuren dat er enkele rigtingen op het gebied der fraaie letteren niet krachtig genoeg vertegenwoordigd zijn. Maar wy geven aan die klagers in bedenking, of niet misschien de goede wil van den verzamelaar schipbreuk heeft geleden op de kleingeestigheid en de baatzucht van dezen en dien uitgever, die volstrekt weigerde iets, hoe weinig dan ook, uit zijne fondswerken af te staan, zooals het voorberigt ons verzekert, dat met Borger en met des Amorie van der Hoeven het geval is geweest. Aan diezelfde oorzaak zal het dan ook wel waarschijnlijk te wijten zijn, dat van der Palm in de tweede afdeeling geheel ontbreekt; want zoo wy ons niet geheel vergisten dan behooren de oratorische werken van dien hoogleeraar ook tot het fonds van den heer F. N. Suringar te Leeuwarden. Waarlijk wy hebben achting voor de kieschheid van de uitgevers, die, terwijl zy met de wet in de hand aan Borger een stuk konden ontleenen, liever een voorgewend, althans betwistbaar regt eerbiedigden, dan dat zy hun boek eene hoogere aanspraak op volledigheid gaven. En desniettegenstaande, hoevele schrijvers leert men uit die byna zeshonderd bladzijden niet kennen? Hoe rijk aan genot zal het uurtjen niet zijn, dat hy, die Koetsvelds *Novellen*, Johathans *Waarheid en Droomen*, Hildebrands *Camera Obscura* tot heden toe slechts by den naam kende, hier mag smaken, als vindt hy de eersten *Ware Armen* of het *Diakenhuismannetjen* van den laatste niet overgenomen. 't Is waar, wij hoorden hier en daar den verzamelaar het verwijt doen, dat hy te spaarzaam was geweest met het overnemen van stukken uit onze oudere hollandsche prozaschrijvers. Hooft, zoo luidde die beschuldiging, kon toch wel meer aanbieden dan twee redevoeringen, die men ook elders terugvindt, en het tafereel van het springen der schipbrug van Parma; en Heemskerk en Brandt, dit van Muidens Drostaart de zeventiende eeuw vertegenwoordigen, waarlijk, zy schijnen slechts gekozen om tusschen Hooft en Stijl geene al te groote gaping te laten. Maar bedachten de beoordeelaars wel, als zij zoo spraken, dat het blijkbaar geenszins het doel der uitgave geweest kan zijn in het spoor van Professor Schrant te treden, en proeven te leveren van den verschillenden schrijftrant en stijlvorm, sedert Hooft in Nederland in zwang. Neen, men vindt hier geene geschiedenis onzer letterkunde, vergezeld en gestaafd door een of ander stuk der schrijvers, waaruit hun geest en strekking 't krachtigst tot ons spreken, maar bloemen op een nieuw veld geplukt, wier frischheid en zoete geur u als uitnoodigen, en stukken om toortgelijke planten zorgvuldig aan te kweeken. De verzamelaar wilde, haar onze opvatting, in voorbeelden aantoonen, hoe men thans schrijven moet, en zoo hij van tijd tot tijd uit vroegere geschriften een stuk opnam, dan was dit, om zoo den invloed, dien de loop der jaren op den stijl uitoefent, duidelijker te doen uitkomen, wanneer wy in staat werden gesteld om de voortbrengselen van de beste pennen uit vroeger eeuw te vergelijken met dat, wat onze letterkunde het meest vereert en huldigt. Gaarne zouden evenwel ook wy gezien hebben, dat Swinnas, »de bezielde schrijver onzer zeetlagen", dat de welsprekende verdediger van Pieter de Groot niet over het hoofd waren gezien, dan wy willen dezen eisch niet al te sterk aandringen, maar liever dankbaar al het schoone en goede erkennen en genieten, wat de Bloemlezing ons zoo ruimschoots aanbiedt.

Ten slotte moeten wy nog met een enkel woord gewagen van eene andere klacht, tegen den Verzamelaar ingebracht, dat hij namelijk ten onrechte aan zijn werk den naam van Bloemlezing heeft gegeven, daar hy zich in zijne keuze niet bepaald heeft tot reeds door den druk algemeen gemaakte werken, maar ook meer dan eens een plaatsjen inruimde aan tot nog toe onuitgegeven stukken, hem door vriendschappelijke welwillendheid afgestaan. Eene bloemlezing, zoo meent men, moet den stand der letterkunde aangeven, zoo als die is, en daar datgene, wat door den schrijver, die de bekende les van Horatius »*nonum prematur in annum*" wil volgen, nog niet aan de goedkeuring van het publiek is onderworpen, ook nog geen eigendom der letterkunde is geworden, zoo mag hy, die eene bloemlezing vervaardigt, den voet op dat veld niet zetten. Deze bedenking is niet geheel en al van grond ontbloot, ja zelfs zy is zeer juist, wanneer hy, die eene bloemlezing vergadert, geen ander doel heeft, dan de schoonste voortbrengselen, waarop eene taal zich mag beroemen, in een bundel te vereenigen, opdat men zoude kunnen zien, hoeverre de letterkunde zich in die taal heeft ontwikkeld. Maar ligt het in zijn plan niet enkel een *lees-* maar ook een *leerboek* aan zijne landgenooten te schenken, wil hy verschillende voorbeelden naast elkander plaatsen, om, als ware het, eene handleiding te leveren tot de vorming van den stijl, en vindt hy geene of weinige tot dat doel geschikte stukken, terwijl hy overtuigd is die elders te kunnen bekomen, dan wenschen wy hem geluk, zoo bereidvaardige medewerking hem in staat stelt de leemten in zijn werk aan te vullen, vooral zoo zijne vrienden (want dien naam mogen zy met het volste recht dragen) door datgene wat zy hem afstonden, bewijzen niets te leveren wat het werk ontsiert, of minder voegt naast de aan gedrukte werken ontleende stukken. En dit laatste was hier over het algemeen het geval, zoodat menigeen, in stede van den verzamelaar daarover lastig te vallen, het hem dank zal weten, dat hy sommige stukken het licht deed zien, en zoo de vervaardigers als aansporde om in de toekomst niet slechts enkele gedeelten, maar veeleer geheel hun werk voor de pers af te staan.

Moge weldra het Tweede deel der Bloemlezing, de Poezy, ons ter hand komen, en evenzeer als het Eerste aanspraak op onze volle goedkeuring en aanbeveling kunnen maken. *In Deo.*

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT.

Op Maandag 8 December, 's avonds ten vijf ure.

1. Huis en Erve, Singel, G 458. — 2. Eene Boerenwoning, *Nooit Gedaan*, aan den Osdorper Weg, benevens 15 stukken Wei- en Hooiland en 6 Perceelen Polderwater, en de tegenovergelegen 13 stukken Wei- en Hooiland, met den strook Busch, een strookje Grond met Houtgewas en een Perceel Polderwater, te zamen groot b. 44.5320 — 3. Huis, Achterhuis, Tuin en Erve, Prinsengracht, Z 434. — 4. Huis en Erve, [illegible] — 7. Achterhuis en Erve, in den Prinsengracht, achter Perceel N°. 6, DD 4 5. — 8. Huis en Erve, Katersteeg, JJ 470. — 9. Dito, Amstel, C 483 — 10. Huis, Tuin en Erve, Korte Leidschedwarsstraat, CC 227. — 11. Huis en Erve, Rozenstraat, EE 439 — 12. Dito, Konijnenstraat, FF 482. — 13. Dito, Nieuwe Looijerstraat, AA 298.

(2743) Bij de GEBR. VERHOEVEN, te 's Bosch, zijn te bekomen de navolgende

OUDE WERKEN
VOOR DE DAARBIJ GEVOEGDE PRIJZEN
IN OCTAVO EN DUODECIMO.

Biblia Sacra vulgatae editionis versione Belgica, notis grammaticalibus, literalibus, criticis etc. elucidata, authore F. WILHELMO SMITS, ord. FF. Minorum Recoll. in-8. *Antverpiae*.

☞ Van dit werk zijn nog voorhanden: *Liber Genesis*, 3 vol. — *Exodi*, 3 vol. — *Tobiae* — *Job* — *Proverbiorum* — *Ecclesiastes* — *Canticum Canticorum* — *Sapientiae* — *Ecclesiastici* — elk in 1 vol. — et *Psalterium Davidis*, 2 vol.

Al die volumen zijn ingebonden en worden afgeleverd, per deel ad . . . . . *f* 1.25

Bossaert. Principia Theologiae Moralis et Scholasticae. 6 Vol. in-8. *Sylvae Ducis* 1815 . . . . *f* 2.25

Braunman. Tractatus Theologici tum praxi, tum speculationi accommodati. 8 vol. in-12. *Lovanii.* Met enkele waterylakken . . . . . *f* 3.00

Cavallarii (*Dominici*) Institutiones Juris Canonici, in tres partes ac sex tomos distributae. 6 Vol. in-8. *Bassani* 1796. (Tom. 3—6 nog onopengesneden) goed geconserveerd exemplaar . . . . . *f* 5.00

Henno. Theologia Dogmatica, Moralis et Scholastica, in 8 tom. divisa. In-12. *Coloniae* 1716. Ingebonden exemplaar . . . . . *f* 4.00

Muzzarelli. De auctoritate Romani Pontificis in Conciliis generalibus. Opus posthumum R. P. ALPH. MUZZARELLI, S. J. 2 Vol. in 8. *Gandae*. . . . *f* 1.25

Oberhauser (*Bened.*), Praelectiones Canonicae ex monumentis, authoribus en controversiis melioris notae. 5 vol. in-8. *Salzburgi* 1735. Onopengesneden exemplaar . . . . . *f* 4.00

Reiffenstuel. Theologia Moralis. 7 vol. et supplementum. In-12. *Pedepontani* 1762 . . . . *f* 5.00

Riegger (P. S. a.) Institutiones Jurisprudentiae Ecclesiasticae, auctore LE PLAT. 4 Tomi in 5 vol. in-12. *Lovanii* . . . . . *f* 1.50

Dell' excellenze di S. Pietro, opera D. GIOVANNI DE PALAFOX E MENDOZA. 3 Vol. in 4. *Romae* 1788 . . . . . *f* 3.00

I. Progetti degl' increduli a danno della Religione disvelati nelle opere di Federico il Grande, opera Don LUIGI MOZZI, Canonico. *Venezia* 1798. — Benevens verschillende andere geschriften, te zamen vormende een zwaar boekdeel in-8. in half perkamenten band *f* 1.75

Histoire d'Angleterre depuis la première invasion des Romains, par le docteur JOHN LINGARD, traduite de l'Anglais sur la deuxième édition, par le CHEVALIER DE ROUJOUX. Nouv. édition, augmentée de notes. 13 Vol. in-8. *Louvain* 1827—1832. *f* 7.50

Een goed geconserveerd en geheel kompleet exemplaar van

DE KATHOLIEK. Godsdienstig, Geschied- en Letterkundig Maandschrift. 30 deelen of 15 jaargangen. (*Hieronder begrepen den loopenden Jaargang 1856 tot December.*)

In plaats van *f* 90.00 voor den geringen prijs van *f* 40.00.

☞ Deze werken, van welke er meerendeels slechts één exemplaar voorhanden is, worden aan de eerstvragenden afgeleverd.

Bij dezelfden is van de pers gekomen en alom verkrijgbaar:

BLOEMLEZING
UIT NEDERLANDSCHE PROZASCHRIJVERS EN DICHTERS,
van Hooft en Vondel, tot op onze dagen.

2 Deelen (1 deel Proza en 1 deel Poezy) of van circa 600 bladzijden in royaal 8°, in 2 halve linnen banden *f* 4.50.

Het eerste deel (Proza) is bij alle Boekhandelaren te bekomen, en het tweede deel (Poezy) [illegible] nog dit jaar.

CALLISTA.
EENE SCHETS VAN DE DERDE EEUW,
DOOR
Dr. JOHN HENRY NEWMAN.

Naar het Engelsch, [illegible] met een fraaije houtgravure en verrijkt met aanteekeningen . . . . . *f* 1.50

DE CANTOR.

Verzameling van drie- en tweestemmige gezangen; met eene vierstemmige orgelpartij, geschikt om jongeren organisten den weg te banen tot meer ontwikkelde orgelstukken; door N. A. JANSSEN. [illegible] band, bevattende een lof. In-4° (20 bladz.) . . . . . *f* 1.00

De Boekhandelaar C. L. VAN LANGENHUYSEN is voornemens, onder den titel van:

DE TOESCHOUWER,

met 1°. Januarij e. k.

EEN NIEUW MAANDWERK

uit te geven, waarvan het Prospektus algemeen verspreid en op franko aanvrage verkrijgbaar is.

Alle Boekhandelaren nemen inteekeningen aan.

Maandelijks verschijnt een Nommer van vijf vellen druks, groot oktavo. De prijs is *f* 6 per jaar.

Graduale en Antiphonarium in 8°.

De ondergeteekenden, [illegible] eigenaars geworden zijnde van bovengenoemde **Graduales en Antiphonariums**, hebben de eer langs dezen weg daarvan kennis te geven aan het Publiek en aan den Boekhandel.

De prijs van den Gradnaal in lederen band is *f* 1.80. Idem van het Antiphonarium . . . . *f* [illegible]

GEBROEDERS VERHOEVEN.
C. L. VAN LANGENHUYSEN.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.